

Op welke wijze
kun je de
voedsel-
omgeving in
kaart brengen?

Inrichting van fysieke en economische omgeving heeft invloed op koop- en eetgedrag van voedsel

Hoe kun je gezond kiezen als het merendeel van het aanbod ongezond is?

De huidige voedselomgeving staat een gezond voedingspatroon in de weg

(Turner, 2018)

Gevolgen

Ook in Nederland heeft de aanwezigheid van ongezond voedsel een groot aandeel in het ongezonde karakter van de voedselconsumptie van de Nederlandse bevolking.

Wie kan dat beïnvloeden?

Beleidsmakers	Regels voor inrichting van de (voedsel)omgeving?
Bestuurders	Voedingsbeleid bij scholen
Managers	Inrichting van eetomgeving veranderen
Fabrikanten	Productaanbod/ - samenstelling Kleinere porties Promotie van gezonde producten

Vandaag in **Trouw**: **Gemeente Ede** wil een gezonde bevolking. Daarbij hoort ook een duurzame snack op het vernieuwde treinstation. Maar over frites en kebab heeft deze gemeente weinig te zeggen, tot ongenoegen van de wethouder **Bram van der Beek**

<https://lnkd.in/ey58--sR>

[See translation](#)

Ede wil liever geen döner op het station maar heeft daar niets over te zeggen

Gezonde stations

Gezonde wijken

“De fysieke leefomgeving mag je levensstijl, welke die ook is, niet beperken[...] maar moet zijn ontworpen om gezond eten en veel bewegen te stimuleren”

Wethouder Utrecht: grootste winst voor gezondheid zit in fysieke leefomgeving

Openbare Ruimte

📅 14 maart 2024 om 11:51 ⌚ Leestijd ca. 8 minuten @ [Jesse Kiel](#)

Van patatstraat naar
broccoliboulevard:
gemeenten hebben een
nieuw instrument om
straten gezonder te
maken

Gezonde voeding Door te meten
hoeveel ongezond voedsel er in een
straat te koop is, kunnen gemeenten
makkelijker fastfood weren.

Martine Kamsma • 14 december 2023

Leestijd 3 minuten

Rapport te vinden via pure.uva.nl

Gaan we inzetten op gezondheidsbescherming?

En een omgeving creëren die gezondere
voedselkeuzes makkelijker maakt?

*“Keuzevrijheid moet wel mogelijk zijn binnen het
aanbod”*

Hoe kun je de voedselomgeving dan in kaart brengen?

- Data
- Checklists

Voedselomgevingscores

Totaalscore voor gezondheid van voedselaanbod in straat X

Type aanbieder	Aantal	Voedselomgevingscore*	Totale score
Grillroom	1	-4,8	-4,8
Fastfood	2	-4,9	-9,8
Avondwinkel	1	-2,1	-2,1
Bakker	1	1,2	1,2
Supermarkt	1	1,8	1,8
Slager	1	-0,4	-0,4
Café-restaurant	3	-1,9	-5,7
Aziatische supermarkt	1	1,5	1,5
Totaal voor straat X	11		-18,3

Straatscores toepassen voor beleid?

Positieve(re) score: gezonder aanbod

Negatieve(re): ongezonder aanbod

Inzetten op totaalscore = 0?

- Hoeveelheid ongezonde en gezonde aanbieders min of meer even groot.
- Waarde 0 is conservatief gekozen, om zoveel mogelijk keuzevrijheid te garanderen voor burgers.

Of mee spelen? Strenger bij scholen en lossen in uitgaansgebied?

Elsa en Margot laten zien wat ze vonden bij de toepassing in de Groninger binnenstad

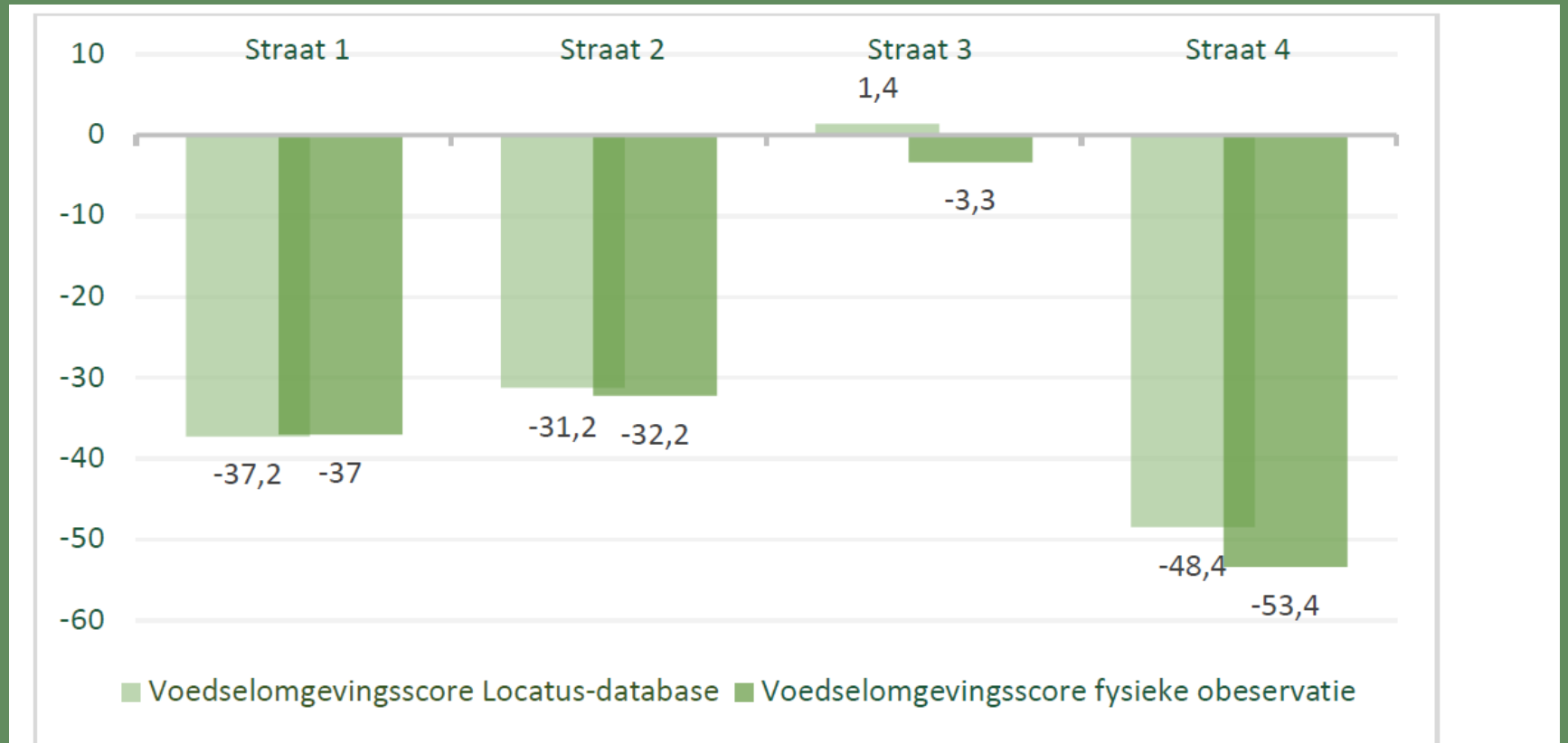
Locatus-database niet helemaal up-to-date

Tabel 1. Verschil in voedselaanbieders fysieke observatie en Locatus-database van vier straten binnen de Diepenring

	<i>Straat 1</i>	<i>Straat 2</i>	<i>Straat 3</i>	<i>Straat 4</i>
<i>Aantal voedselaanbieders Locatus-database</i>	26	16	8	21
<i>Aantal voedselaanbieders observatie</i>	27	17	9	25
<i>Verschil</i>	1	1	1	4
<i>Wel in Locatus, fysiek niet aanwezig</i>	2	2		1
<i>Fysiek aanwezig, niet in Locatus</i>	3	3	1	4
<i>In Locatus niet als voedselaanbieder</i>				1
<i>Verschil Locatus en fysieke meting</i>	1	1	1	4
<i>In Locatus andere categorie voedselaanbieder</i>	1		1	3

De voedselomgevingsscores van vier Groningse straten

(op basis van Locatus database versus observaties)

Figuur 4. Verschil voedselomgevingsscore gegevens Locatus-database en fysieke meting

Berkepies & Van der Helm, 2024

Soorten voedselaanbod

Top 4 aanbieders totaal vier straten (N=77)	Aantal
Restaurants	18
Lunchrooms	11
Café-restaurants	5
Grill rooms	5

Meest voorkomende soorten aanbieder in gescande straat (N=25)	Aantal
Lunchrooms	6
Grill rooms	2
Drogist	2
Fitness scholen*	2
Tabakswinkel	2
(Bio) supermarkt	2

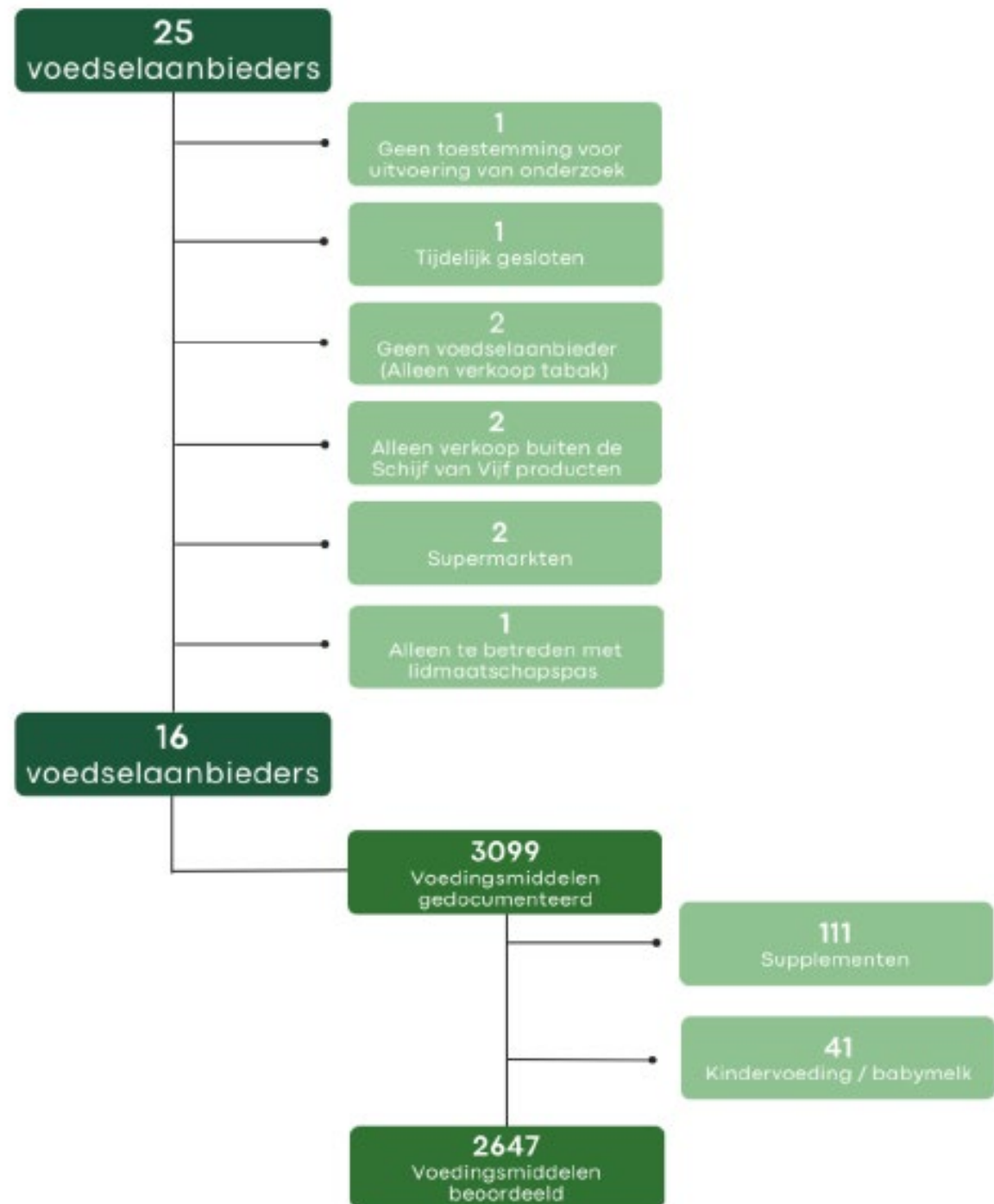
Hoe gevarieerder het aanbod in de straat, hoe ongezonder de voedselomgevingsscore?

Straat	Aantal aanbieders	Aantal verschillende soorten aanbieders	Voedselomgevingsscore
3	9	7	-3,3
2	17	10	-32,2
1	27	11	-37
4	25	14 (15*)	-53,4

*Minus de fitness

Gescande straat en aantal voedingsmiddelen

Vergelijking voedselomgevingscores en Schijf van Vijf

<i>Categorie voedselaanbieders</i>	<i>Gemiddeld % binnen Schijf van Vijf</i>	<i>Gemiddeld % ready-to-eat</i>	<i>Voedselomgeving-score</i>
<i>Zoetwaren</i>	0,0%	100,0%	-4,7
<i>Slijterij</i>	0,0%	100,0%	-4,6
<i>Café</i>	0,0%	100,0%	-2,3
<i>Fitness</i>	1,7%	70,9%	-
<i>Grillroom</i>	2,1%	100,0%	-4,8
<i>Gebak</i>	4,0%	100,0%	-4,4
<i>Drogist</i>	4,6%	88,8%	-4,0
<i>Café-restaurant</i>	11,1%	100,0%	-1,9
<i>Afhaal</i>	14,1%	100,0%	-3,7
<i>Lunchroom</i>	17,3%	93,3%	-1,5
<i>Koffie/theezaken</i>	22,8%	100,0%	1,3

Conclusie

Hoewel de methode nog relatief nieuw is en er ook punten van verbetering zijn, blijkt het meetinstrument in de meeste gevallen representatief te zijn voor het beoordelen van de gezondheidsaspecten van de voedselomgeving in de gemeten straat in de Groninger binnenstad.

**Bedankt voor uw
aandacht!**

Andrea Werkman
Voedingskundige en docent-onderzoeker

CoEHA Gezonde leefstijl en leefomgeving
Opleiding Voeding en Diëtetiek

a.m.werkman@pl.hanze.nl

